

30 Οκτωβρίου 1992

[Α. ΛΟΙΖΟΥ, Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στές]

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Εφεσείων,

ν.

ΚΟΚΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ & ΑΛΛΩΝ,

Εφεσιβλήτων.

(Ποινική Έφεση Αρ. 5508).

Αποστολή προσβλητικού μηνύματος διά τηλεφώνου, κατά παράβαση του άρθρου 22(α) του περί Τηλεγράφων Νόμου Κεφ. 305, όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 62/62 και 166/87 — Νομικές και δικονομικές αρχές που εφαρμόζονται στα αδικήματα της παρούσας υπόθεσης — Κατά πόσο έχουν σχέση με τις αρχές που εφαρμόζονται σε αδικήματα ποινικού λιβέλλου. 5

Λέξεις και Φράσεις — "Εκ πρώτης όψεως υπόθεση".

Ποινική Δικονομία Κεφ. 155 — Κλίση κατηγορουμένου σε υπεράσπιση όταν τεκμηριωθεί εκ πρώτης όψεως υπόθεση — Νομικές αρχές που διέπουν το θέμα. 10

Απόδειξη — Αξιολόγηση μαρτυρίας — Εφαρμοστέο κριτήριο για απαλλαγή και αθώωση κατηγορουμένου στην περίπτωση υποβολής για μη απόδειξη εκ πρώτης όψεως υπόθεσης.

Επανεκδίκαση — Διακριτική ευχέρεια του Εφετείου — Αρχές που διέπουν διαταγή για επανεκδίκαση. 15

Η παρούσα έφεση καταχωρήθηκε από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και στρέφεται εναντίον της απόφασης του πρωτόδικου Δικαστού που αθώωσε του κατηγορουμένους 1, 2 και 4 λόγω μη ύπαρξης εκ πρώτης όψεως υπόθεσης εναντίον τους. Όπως αναφέρεται στην απόφαση υπήρχε ουσιώδης διαφορά μεταξύ του τι η παραπονουμένη ανέφερε στο Δικαστήριο ότι της λέχθηκε από τον κάθε ένα από τους κατηγορουμένους στις συγκεκριμένες ημερομηνίες και του τι αναφέρεται στις λεπτομέρειες των τριών κατηγοριών. Επίσης το αδίκημα για το οποίο εκατηγορούντο οι κατηγορούμενοι εξομοιώθηκε με το αδίκημα του ποινικού λιβέλλου. 20

Η έφεση είχε σαν βασικούς λόγους (1) ότι οι διαφορές μεταξύ της μαρτυρίας και των λεπτομερειών στις κατηγορίες δεν ήταν ου- 25

σιώδεις και/ή ότι δεν έπρεπε να εμποδίσουν το πρωτόδικο Δικαστήριο να καταδικάσει τους εφεσιβλήτους και (2) εσφαλμένα το πρωτόδικο Δικαστήριο θεώρησε ότι εφαρμόζονται οι ίδιες νομικές ή/και δικονομικές αρχές όπως για το αδίκημα του ποινικού λιβέλλου.

5

Το Ανώτατο Δικαστήριο επέτρεψε την έφεση και απεφάνθηκε ότι:

10

1. Το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστού ότι υπήρχαν τέτοιες διαφορές μεταξύ της μαρτυρίας ενώπιον του Δικαστηρίου και των λεπτομερειών στις κατηγορίες δεν εδικαιολογείτο. Το κατηγορητήριο δεν πρέπει να περιέχει με απόλυτη λεπτομέρεια τις ακριβείς δυσφημηστικές λέξεις όπως απαιτείται στην περίπτωση του ποινικού λιβέλλου στην Αγγλία, ένα αδίκημα που εμφανίζεται απανιότατα στα κυπριακά Δικαστήρια και που δεν έχει σχέση με το υπό κρίση αδίκημα.

15

2. Ο Δικαστής δεν προβαίνει στο στάδιο της δίκης κατά το οποίο κλείει η υπόθεση για την Κατηγορούσα Αρχή σε υποκειμενική αξιολόγηση της μαρτυρίας. Η απόφαση για απαλλαγή και αθώωση σ' αυτό το στάδιο της δίκης πρέπει να έχει αντικειμενικό έρεισμα και το κριτήριο ότι κάθε λογικό δικαστήριο θα κατέλιγε, ενόψει της αντικειμενικής υφής της μαρτυρίας στο ίδιο συμπέρασμα.

20

3. Η Κατηγορούσα Αρχή θεμελίωσε εκ πρώτης όψεως υπόθεση εναντίον των κατηγορουμένων.

25

4. Η διαταγή για επανεκδίκαση θα είναι προς το συμφέρον της δικαιοσύνης εφόσον υπήρξε λανθασμένη καθοδήγηση πάνω στις νομικές αρχές που διέπουν την κλίση κατηγορουμένου σε υπεράσπιση όταν τεκμηριωθεί εκ πρώτης όψεως υπόθεση. Γι' αυτόν τον λόγο δίδεται διαταγή για επανεκδίκαση. Η επανεκδίκαση διατάσσεται να γίνει από άλλο Μέλος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας.

30

Η έφεση επιτρέπεται. Δίδεται διαταγή για επανεκδίκαση.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

35

In Re v Kakos (1985) 1 C.L.R. 250

Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ν Χριστοδούλου (1990) 2 Α.Α.Δ. 133

Πιερίδης ν. Δημοκρατίας (1971) 2 C.L.R. 263

Χαραλάμπους ν. Δημοκρατίας (1985) 2 C.L.R. 97.

Έφεση κατά αθωωτικής απόφασης.

Έφεση από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας κατά της αθωωτικής απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Αρέστης, Ε.Δ.) (Αρ. Ποινικής υπόθεσης 7135/90) με την οποία οι κατηγορούμενοι 1, 2 και 4 αθώωθηκαν στην κατηγορία της αποστολής προσβλητικού μηνύματος δια τηλεφώνου, κατά παράβαση του άρθρου 22 (α) του Περί Τηλεγράφων Νόμου Κεφ. 305 όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 62/62 και 166/87. 5

Τ. Πολυχρονίδου (δ/νις) δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για τον εφεσείοντα. 10

Ε. Βραχίμη (κα), για τους εφεσίβλητους.

Cur. adv. vult.

ΛΟΙΖΟΥ, Π.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο αδελφός Δικαστής κ. Γ. Παπαδόπουλος. 15

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ.: Η παρούσα έφεση στρέφεται εναντίον απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας, με την οποία οι κατηγορούμενοι 1, 2 και 4 στην ποινική έφεση 7135/90 αθώωθηκαν στο στάδιο που δεν κλήθηκαν να προβάλλουν την υπεράσπισή τους. 20

Η κατηγορία την οποία οι τρεις κατηγορούμενοι αντιμετώπιζαν ήταν αυτή της αποστολής προσβλητικού μηνύματος δια τηλεφώνου, κατά παράβαση του άρθρου 22(α) του περί Τηλεγράφων Νόμου Κεφ. 305 όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 62/62 και 166/87. 25

Συγκεκριμένα ο πρώτος κατηγορούμενος, όπως αναφέρεται στις λεπτομέρειες του αδικήματος, κατηγορείται ότι "την 9η Μαΐου, 1989, στη Λευκωσία της επαρχίας Λευκωσίας απέστειλε δια τηλεφώνου μήνυμα προς τη Χριστοθέα Αριστοτέλους εκ Λευκωσίας, το οποίο ήτο βαρέως προσβλητικό, δηλαδή της είπε: "σαρανταπεντάρα, εν κάμνεις για τον αρφό μου, χασισλίνα, ξίαστον, που το τηλέφωνο εν έσειε πουτζέινο το πράμα, κόρη του αναθεματισμένου". 30

5 Στη δεύτερη κατηγορία, όπως αναφέρεται στις λεπτομέρειες του αδικήματος, η δεύτερη κατηγορούμενη κατηγορείται ότι απέστειλε προσβλητικό μήνυμα και απεκάλεσε την παραπονούμενη "πουτάνα". Στην τρίτη κατηγορία η τέταρτη κατηγορούμενη κατηγορείται ότι απέστειλε δια τηλεφώνου μήνυμα προς την παραπονούμενη, το οποίο ήταν βαρέως προσβλητικό, και της είπε "σκατοπουτάνα, ο θείος μου έθθα ξανάρτει".

10 Βασικός μάρτυρας για την Κατηγορούσα Αρχή ήταν η παραπονούμενη Χριστοθέα Αριστοτέλους, της οποίας η θέση ήταν ότι ο πρώτος κατηγορούμενος αδελφός του εν διαστάσει συζύγου της και οι κατηγορούμενες 2 και 4, κόρες του κατηγορούμενου αρ. 1, άρχισαν να την ενοχλούν από το τηλέφωνο μετά τη διασάλευση των σχέσεων της με τον σύζυγό της και την εγκατάλειψη από αυτόν της συζυγικής στέγης. Για τον σκοπό αυτό με επιστολή της 15 είχε ζητήσει να παρακολουθούνται τα δύο τηλέφωνα της, ένα του σπιτιού της και το άλλο της εργασίας της.

20 Η παραπονούμενη στη μαρτυρία της είπε τα εξής σε σχέση με τον κατηγορούμενο 1: "Ήταν ο Γεώργιος Αριστοτέλους ο οποίος χωρίς να πει οποιαδήποτε λόγια άρχισε, μπήκε σε υβρισίες είμαι μια πουτάνα, πριν πάρω τον άνδρα μου είχα τον πατέρα μου, χασισλίνα, τούτη τη στιγμή έχω τον αδελφό μου. "Τον αδελφό μου τον έχουμε ανάγκη εμείς και δεν τον αφήνουμε για λόου σου, μπορεί να 25 πάρει και εικοσάρα". Με υβρεολόγησε ότι δεν μπορώ να γεννήσω και ότι είμαι κοτζιάκαρη και δεν κάμνω για τον αρφό του".

30 Συνεχίζει: "Ότι είμαι μια πουτάνα, ότι με είχε ο πατέρας μου προτού με πάρει ο αδελφός του, ότι θα μπω στο Ψυχιατρείο γιατί ήμουν άρρωστη. Έχει μάρτυρες."

Η κατηγορουμένη 2, της είπε "εννά σε κρούσω ρα σιηλοπουτάνα που σου συμπαραστάθηκα."

Και "σκατοπουτάνα".

Η κατηγορούμενη αρ. 4 της είπε: "είσαι μια σκατοπουτάνα, πριν σε πάρει ο θείος μου ήσουν μια πόρνη. Είσαι λεσβία." και πιο κάτω: "Είσαι μια πουτάνα. Θα πέσεις στο Ψυχιατρείο. Εκαμες τρόφιμη στο Ψυχιατρείο" τέτοια πράγματα. "Που τζέινο το πράμα που γυρεύεις που το τηλέφωνο δεν έχει".

Μετά τη συμπλήρωση της αγόρευσης για την Κατηγορούσα Αρχή η συνήγορος των κατηγορουμένων υπέβαλε στο Δικαστήριο στις 29/7/1991 ότι δεν απεδείχθη εκ πρώτης όψεως υπόθεση εναντίον τους και ζήτησε από το Δικαστήριο να μην τους καλέσει σε απολογία. Στις 5/8/1991 το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν υπήρχε εκ πρώτης όψεως υπόθεση εναντίον των κατηγορουμένων επαρκής, ώστε να δικαιολογείται να κληθούν σε απολογία και τους αθώωσε και τους απάλλαξε.

Η απόφαση του Δικαστηρίου με ημερομηνία 20/9/1991 αναφέρει:

"Ενώ το Δικαστήριο δεν έχει καμιά αμφιβολία ότι η παραπονούμενη δέχθηκε κατά τις ημερομηνίες και ώρες που αναφέρθηκαν από αυτή τα τηλεφωνήματα από τα πρόσωπα τα οποία ανέφερε στο Δικαστήριο, δηλαδή στις 9/5/89 από τον Κόκο Αριστοτέλους, στις 5/6/89 από την Αντρούλλα Αριστοτέλους, στις 25/5/89 από την Αριστούλλα Αριστοτέλους και στις 30/5/89 και 6/6/89 από τον Παναγιώτη Παύλου, προχώρησε στην αθώωση των τριών πρώτων κατηγορουμένων λόγω της ουσιώδους διαφοράς η οποία υπήρχε μεταξύ του τί η παραπονούμενη ανέφερε στο Δικαστήριο ότι της λέχθηκε από τον καθένα από αυτούς στις συγκεκριμένες ημερομηνίες και του τί αναφέρεται στις λεπτομέρειες μιας έκαστης των τριών κατηγοριών. Αποδίδει με τη μαρτυρία της λέξεις και φράσεις σε άλλα πρόσωπα από αυτά που οι λεπτομέρειες των τριών κατηγοριών αποδίδουν. Επίσης αναφέρει με την προφορική μαρτυρία της λέξεις και φράσεις πολύ πέρα από αυτά τα οποία αναφέρονται εις τις λεπτομέρειες του κατηγορητηρίου. Είναι τέτοια η φύση της κατηγορίας της αποστολής προσβλη-

5 τικού μηνύματος διά τηλεφώνου ώστε οι διαφορές αυτές να αποβαίνουν μοιραίες για την υπόθεση της Κατηγορούσας Αρχής γιατί θα έπρεπε η μαρτυρία η οποία δίδεται στο Δικαστήριο να υποστηρίζει επακριβώς την υπόθεση που η Κατηγορούσα Αρχή προτίθετο να παρουσιάσει στο Δικαστήριο όπως περιγράφεται στις λεπτομέρειες του κατηγορητηρίου."

Πέρα από τα πιο πάνω ευρήματα του Δικαστηρίου, ο Δικαστής προχώρησε και είπε:

10 "Έχω τη γνώμη ότι το υπό κρίση αδίκημα εμφανίζει σε κάποιο βαθμό ομοιότητες με το αδίκημα του ποινικού λιβέλλου γιατί τόσο στο ένα όσο και στο άλλο η ουσία του αδικήματος έγκειται στο γεγονός ότι με λέξεις και/ή φράσεις επιχειρείται η δυσφήμιση του παραπονουμένου προσώπου. Στην περίπτωση του ποινικού λιβέλλου θεωρείται σαν καθιερωμένη αρχή ότι το κατηγορητήριο θα πρέπει να περιέχει με λεπτομέρεια τις ακριβείς δυσφημητικές λέξεις. Στο Halsbury's Laws of England, 3η έκδοση, V.24, παράγραφος 249, σελίδα 135 αναφέρεται ότι είναι αναγκαίο στο κατηγορητήριο να εκτίθενται οι πραγματικές λέξεις της δυσφήμισης που είναι αναγκαίες για την κατηγορία. Θα παρέπεμπα επίσης για το ίδιο θέμα στον ARCHBOLD, Criminal Pleading, Evidence and Practice, 40η έκδοση, παράγραφος 3634, σελίδα 1730 όπου δίδεται παράδειγμα διατύπωσης των λεπτομερειών της κατηγορίας για λιβέλλο."

Οι βασικοί λόγοι της έφεσης συνοψίζονται ως εξής:

1. Οι διαφορές μεταξύ αφενός της μαρτυρίας αναφορικά με τα τηλεφωνήματα που έγιναν από του εφεσίβλητους προς την παραπονούμενη και αφετέρου των λεπτομερειών στις κατηγορίες που αναφέρονται στους εφεσίβλητους δεν ήταν ουσιώδεις ή/και δεν έπρεπε να εμποδίσουν το πρωτόδικο δικαστήριο να καταδικάσει τους εφεσίβλητους ή/και το πρωτόδικο Δικαστήριο όφειλε να τροποποιήσει τις κατηγορίες ανάλογα και να καταδικά-

σει τους εφεσίβλητους.

2. Το πρωτόδικο Δικαστήριο εσφαλμένα θεώρησε ότι σχετικά με τα αδικήματα για τα οποία κατηγορήθηκαν οι εφεσίβλητοι εφαρμόζοντο οι ίδιες νομικές ή/και δικονομικές αρχές όπως για το αδίκημα του ποινικού libellou." 5

Από απλή σύγκριση του κατηγορητηρίου με τη μαρτυρία που εδόθη ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει χωρίς δυσκολία πως υπήρχε αρκετή μαρτυρία που να συνάδει με το κατηγορητήριο. Ειδικότερα στις λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν υπάρχουν ορισμένες παραλλαγές ή διαφορές, αλλά αυτές είναι ασήμαντες. Στην ουσία οι λέξεις όπως αναφέρονται στις λεπτομέρειες του κατηγορητηρίου εμπεριέχονται ουσιαστικά στις λέξεις ή φράσεις που αποδίδονται από τους μάρτυρες στους κατηγορουμένους κατά την κατάθεσή τους ενώπιον του Δικαστηρίου. 10 15

Κρίνουμε πως δεν υπήρχε ουσιώδης διαφορά που να δικαιολογείται το εύρημα του Πρωτόδικου Δικαστού ότι υπήρχαν τέτοιες διαφορές μεταξύ της μαρτυρίας ενώπιον του Δικαστηρίου και των λεπτομερειών στις κατηγορίες ώστε να απέβαιναν μοιραίες για την υπόθεση της Κατηγορούσας Αρχής. 20

Κρίνουμε επίσης ότι η προσέγγιση του Πρωτόδικου Δικαστή, ότι το κατηγορητήριο πρέπει να περιέχει με απόλυτη λεπτομέρεια τις ακριβείς δυσφημηστικές λέξεις, όπως απαιτείται στην περίπτωση του ποινικού libellou στην Αγγλία, είναι νομικά λανθασμένη. Ο ποινικός libellos στην Αγγλία αποτελεί ένα ξεχωριστό και ιδιόζον ποινικό αδίκημα με τις δικές του ιδιομορφίες και χαρακτηριστικά. Είναι ένα αδίκημα που σπανιότατα εμφανίζεται στα κυπριακά δικαστήρια και δεν έχει σχέση με το υπό κρίση αδίκημα, που είναι μιά απλή εξύβριση από τηλεφώνου, αδίκημα το οποίο προβλέπει ο Περί Τηλεγράφων Νόμος, Κεφ. 305, όπως τροποποιήθηκε. 25 30

Βρίσκουμε ότι δεν edικαιολογείτο η παρέκκλιση από 35

τις καθιερωμένες αρχές, όπως έχουν επανειλημμένα εκφραστεί από το Ανώτατο Δικαστήριο, στην κλήση κατηγορουμένου σε υπεράσπιση όταν θεμελιωθεί εκ πρώτης όψεως υπόθεση.

5 Ως προς την ερμηνεία της φράσης "εκ πρώτης όψεως υπόθεση", αυτή δίδεται στην υπόθεση *In Re Kakas* (1985) 1 C.L.R. 250. (Βλέπε επίσης *Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ν. Στέφανου Χριστοδούλου*, (1990) 2 Α.Α.Δ. 133.

10 Όπως λέχθηκε και στην υπόθεση *Χριστοδούλου* (ανωτέρω), δεν προβαίνει ο Δικαστής στο στάδιο εκείνο της δίκης (όταν κλείσει η υπόθεση για την Κατηγορούσα Αρχή) σε υποκειμενική αξιολόγηση της μαρτυρίας. Το
15 έργο αυτό επιτελείται κατά το τέλος της δίκης. Η απόφαση του περιορίζεται σε αντικειμενική θεώρηση της απόφασης. Η απόφαση για απαλλαγή και αθώωση σ' εκείνο το
20 στάδιο της δίκης πρέπει να έχει αντικειμενικό έρεισμα και να αντέχει στη βάσανο που θέτει η Πρακτική του 1962, δηλαδή, ότι κάθε λογικό δικαστήριο θα κατέληγε, ενόψει της αντικειμενικής υψής της μαρτυρίας, στο ίδιο συμπέρασμα.

Όπως είπαμε πιο πάνω, οι αντιφάσεις και οι διαφορές που υπήρχαν μεταξύ της μαρτυρίας και των λεπτομερειών των κατηγοριών είναι τόσο ασήμαντες, ώστε με βάση τα
25 κριτήρια που θέτει η νομολογία μας ο Δικαστής δεν δικαιολογείτο στην απαλλαγή του κατηγορουμένου στο στάδιο εκείνο της δίκης.

Επίσης βρίσκουμε ότι ήταν σφάλμα του Δικαστή να ταυτίσει το υπό κρίση αδίκημα με εκείνο του ποινικού λιβέλου στην Αγγλία, σε τρόπο που να απαιτούνται αυστηρότατα κριτήρια ως προς την απόδειξη της κατηγορίας.
30

Καταλήγουμε ότι η Κατηγορούσα Αρχή θεμελίωσε εκ πρώτης όψεως υπόθεση εναντίον του κατηγορούμενου.

Το Ανώτατο Δικαστήριο έχει διακριτική εξουσία να διατάξει την επανεκδίκαση της ποινικής υπόθεσης ή να
35 απαλλάξει τελείως τον κατηγορούμενο.

Βρίσκουμε ότι θα είναι προς το συμφέρον της δικαιοσύνης να διατάξουμε την επανεκδίκαση της υπόθεσης από άλλο Μέλος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας.

Αφού λάβαμε υπόψη μας τις αρχές που διέπουν διαταγή για επανεκδίκαση υπόθεσης, όπως εκτίθενται στις υποθέσεις *Φόιβος Πέτρου Περίδης ν. Της Δημοκρατίας* (1971) 2 C.L.R. 263, *Χαραλάμπους ν. Της Δημοκρατίας* (1985) 2 C.L.R. 97 και *Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ν. Στέφανου Χριστοδούλου* (ανωτέρω), και πιο συγκεκριμένα, αφού λάβαμε υπόψη μας την ταλαιπωρία του κατηγορούμενου αφενός, που συνεπάγεται δεύτερη δίκη και το συμφέρο του δημοσίου για αποτελεσματική και ορθή απονομή της δικαιοσύνης αφετέρου, ιδιαίτερα όμως το γεγονός ότι ο κατηγορούμενος απηλλάγη γιατί το Πρωτόδικο Δικαστήριο καθοδηγήθηκε λανθασμένα πάνω στις νομικές αρχές που διέπουν την κλίση κατηγορουμένου σε υπεράσπιση όταν τεκμηριωθεί εκ πρώτης όψεως υπόθεση, είμαστε της γνώμης ότι η υπόθεση πρέπει να επανεκδικαστεί.

Για τους πιο πάνω λόγους διατάσσουμε την επανεκδίκαση της υπόθεσης από άλλο Μέλος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας.

Η έφεση επιτρέπεται. Διαταγή για επανεκδίκαση.